

Serres d'Ancosa

COMARQUES:	Alt Camp, Alt Penedès, Anoia i Conca de Barberà	
SUPERFÍCIE:	22.967 ha (13.739 ha corresponen a les Comarques Centrals i 9.228 ha a la Regió Metropolitana de Barcelona).	
MUNICIPIS:	La unitat inclou, totalment o parcialment, els següents municipis de les Comarques Centrals: Argençola, Bellprat, Jorba, la Llacuna, Orpí, Sant Martí de Tous, Santa Maria de Miralles i Santa Margarida de Montbui. També inclou Pontons, Torrelles de Foix, Font-rubí, Sant Quintí de Mediona i Mediona, a la Regió Metropolitana de Barcelona.	

Figura 25.1 Mosaic agroforestal a la Llacuna.

Trets distintius

- Zona de muntanya baixa, que enllaça la serralada Prelitoral amb la Depressió Central.
- La unitat es conforma per tres serres, en disposició paral·lela, la serra d'Ancosa, la de Queralt - Miralles i la serra de la Nou, amb el cim de Clariana, separades per àmplies valls.
- Densa xarxa de rieres que solquen les serres i les valls.
- El mantell forestal es conforma per boscos de pi blanc força densos.
- Existència de camps de secà a les zones més planeres i a les depressions.

- La població es troba ben estructurada en nuclis de mida petita i en masos dispresos. La Llacuna, situat entre la serra de Miralles i la d'Ancosa, és el principal nucli d'aquest sector de la unitat.
- Existeixen castells i fortificacions medievals en els punts més elevats i de millor control del territori: castell de Queralt, castell de Miralles, etc.
- La serra de Miralles esdevé el principal fons escènic d'aquest paisatge i dels paisatges del voltant.
- Presència de construccions de pedra seca, sobretot al sector sud.

Figura 25.2 El poblament dispers encara és força important a les Serres d'Ancosa. Mas a la Llacuna.

Figura 25.3 Restes del castell de Miralles i Santa Maria de Miralles.

Figura 25.4 Suaus carenes i valls caracteritzen les Serres d'Ancosa. Vall de la riera de la Llacuna.

Figura 25.5 Plaça Major de la Llacuna.

Mapa

Elements naturals que constitueixen el paisatge

Serres d'Ancosa és una unitat de transició entre els paisatges dels altiplans de l'interior i les planes mediterrànies, a cavall entre la serralada Prelitoral Catalana i la Depressió Central Catalana, l'aiguavés de l'Anoia i del Gaià. El tret característic que dona sentit al conjunt és una sèrie d'elements geogràfics amb una alineació en comú SW-NE: les serres d'Ancosa i Queralt-Miralles i les valls de les rieres de la Llacuna, de Miralles i de Clariana.

La serra d'Ancosa, que pertany a la serralada Prelitoral, és situada al límit meridional de la unitat, essent la més ben definida i d'elevacions més pronunciades (Puig Castellar, 944 m; Puig de les Agulles 848 m) alhora que separa l'Anoia del Penedès, constituint el límit meridional a Catalunya de la distribució de diversos elements submediterranis. Provenint del Puig Montagut (964 m) i del Puig Formigosa (1002 m), s'introdueix a la unitat per la Plana d'Ancosa, extensa plana per sobre dels 700 m, continuant fins el Pujol d'Orpinell (737 m) i l'estret de Capellades, ja fora de l'unitat. És un conjunt orogràfic fallat en totes direccions, constituït principalment per materials calcaris de l'anomenat Bloc del Gaià, destacant una important presència de restes de paleosòls.

Els vessants meridionals de la serra donen lloc a la capçalera del riu Foix i a la riera de Puigcogul, tributària de la de Mediona, afluent de l'Anoia mitjançant el riu de Bitlles. Al vessant septentrional s'obre la vall de la riera de la Llacuna, coneguda més avall com de Mediona, fèrtil vall on s'instal·la, sobre un antic llac endorreic, el nucli de població

Figura 25. 6 Les unitats de relleu de les Serres d'Ancosa mostren una alineació SW-NE.

més important de la unitat, la Llacuna. Paral·lela a la riera de la Llacuna discorre la riera de Miralles, separades ambdues pel cingle d'Ancosa (756 m), que tanca pel N la Plana d'Ancosa, i la serra de Fontfregona (709 m), unides pel coll de la Creu del Pla.

La riera de Miralles, afluent de l'Anoia, neix al coll de la Rovira Seca, (Querol), a la serra de Brufaganya, que tanca per ponent les dues valls citades, marcant juntament amb la serra d'Ancosa la direcció SW-NE de la riera, que mantindrà fins a l'aiguabarreig a la Pobla de Claramunt, fora de l'unitat, pel congost d'Orpí i pren el nom de riera de Carme. Les valls de Miralles i de la Llacuna resten closes per tots indrets i presenten una forma de cubeta allargassada excavada en els terrenys tendres (argiles i margues) de la Depressió Central, amb una suau inclinació que dona lloc a amples planells cultivats amb vinyes o sembrats principalment, encerclades per pinedes. Les característiques dels sòls permeten la formació de xaragalls tipus badlands, que ocupen una extensió considerable, generant un paisatge particular quan queden al descobert els conglomerats de matriu calcària, donant lloc a formacions com fous, salts d'aigua, cingleres, coves, etc.

La serra de Queralt (Castell de Queralt, 861 m), al límit amb la Depressió Central, entre les plataformes tabulars del bloc de Gaià i l'alta Segarra, enllaça pel NE amb la serra de Miralles (Grony de Miralles, 866 m), que es divideix en dos branques donant lloc a les elevacions de la tossa de Montbui (620 m), i la serra de la Portella, que en direcció NE passa lateralment a la serra de Collbàs. Aquests relleus tanquen septentrionalment la vall de Miralles, separant, amb la serra de Brufaganya, les conques del riu Anoia i del Gaià i constituint un rellevant espai de transició entre els altiplans centrals i la serralada Prelitoral, presentant un vessant interior de caràcter continental i un altre meridional de matís marítim.

Aquesta segona alineació de muntanyes és constituïda per terrenys de formació terciària, ressaltant especialment l'escull de la tossa de Montbui i la geomorfologia dels relleus calcaris en què ha tingut importància el modelat càrstic. La tossa de Montbui geològicament forma part de la Conca Terciària de l'Ebre, avui ocupada per la Depressió Central Catalana i mostra una de les millors seccions per estudiar el sistema escullós del Bartonian de la Conca Eocena Catalana.

El darrer sector, el més septentrional, s'estén des de la serres de Miralles-Queralt a la riba dreta de la riera de Clariana, pels sectors que resten fora de la cubeta de l'Anoia del terme de Sant Martí de Tous, i les estivacions de la serra de la Nou (Clariana, 674 m), a Argençola, amb contacte ja amb els primers altiplans segarrencs. És un territori força accidentat del qual davallen diverses rieres que van a formar la riera de Tous o alimentar la de Clariana, assentat sobre margues, gresos, calcàries grises i lutites amb intercalacions de guixos i conglomerats de l'Eocè i Oligocè.

Climàticament existeix un contrast important entre els vessants septentrionals de les serres, de marcada tendència continental, i els vessants meridionals, de tendència mediterrània, fet motivat per situar-se la contrada en l'indret de transició entre el clima mediterrani litoral i mediterrani continental. La serralada Prelitoral intercepta els vents humits de la Mediterrània que solen originar importants precipitacions a la façana litoral, mentre que a les terres situades a sotavent les pluges són més reduïdes. De la mateixa manera la barrera orogràfica també intercepta els efectes suavitzadors de la influència marina. La distribució anual de les precipitacions es caracteritza per un màxim equinoccial amb un clar predomini a la tardor i un mínim d'hivern no gaire accentuat.

Figura 25. 7 Sector oriental de Santa Maria de Miralles.

Les temperatures són caloroses a l'estiu, matisades un xic als llocs amb abundant vegetació. El fred es agreujat moderadament a l'hivern per l'altitud mitjana (600 m).

La vegetació de la unitat és eminentment mediterrània, i es caracteritza per ser el punt de trobada de biomes de tendència litoral amb biomes de tendència continental, en un contacte prou alterat per l'orografia i les orientacions. Hi abunden les formacions arbrades, amb un predomini de les pinedes i els matollars d'esclerofil·les. La coberta dominant, doncs, és sempre verda, fet que atorga un cromatisme constant durant tot l'any; en els mesos d'hivern, tanmateix, molts arbustos fan una acolorida florida, que esquitxa de blancs, blaus i roses planes i muntanyes.

La vegetació natural del país es constitueix per l'alzinar mediterrani o alzinar amb marfull (*Quercetum ilicis galloprovinciale*), a la banda sud, i pel carrascar (*Quercetum rotundifoliae*), a la banda nord, en una transició difícil de delimitar. Les superfícies ocupades per aquests boscos són més aviat minses i fragmentades i, en general, no es pot dir que formin masses ben estructurades. De manera esparsa és fàcil trobar peus de roure de fulla petita (*Quercus faginea*). La seva adscripció fitosociològica recau en l'associació de roure de fulla petita amb viola (*Quercion robori-sessiliflorae*) però, com en el cas anterior, la fragmentació i maduresa dels agrupaments en dificulta la catalogació. A l'obaga del Puig Castellar, en terme de la Llacuna, es troba un bon exemple de roureda de roure de fulla petita que, fins i tot, acull algun exemplar plantat de pi roig (*Pinus sylvestris*).

Figura 25.8 El pi blanc és una de les espècies arbòries més freqüents a les Serres d'Ancosa. En primer terme, la serra d'Ancosa.

La major part del paisatge es troba ocupat per pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) i de pinassa (*Pinus nigra*). Cap a la serra de Miralles, al Grony de Miralles i la punta de Coma-roques, es troben bones pinedes de pi blanc, que formen masses homogènies i compactes; cap el sud, a la serra d'Ancosa i a la d'Orpinell, també són ben habituals aquest tipus de pinedes. Les pinedes de pinassa són més escasses, i es localitzen a la banda septentrional de la unitat, cap a la serra de Ca l'Erota i el coll de la Goda, en terme d'Argençola. Per norma general el sotabosc de les pinedes és força ric; a les pinedes de pi blanc hi apareix el llentiscle (*Pistacea lentiscus*), el marfull (*Viburnum tinus*) i, de manera abundant, el garric (*Quercus coccifera*) i el bruc d'hivern (*Erica multiflora*), així com altres arbusts propis de màquies i brolles.

Actualment, sobre camps de conreu abandonats i antigues feixes, en terrenys cremats o sobre sòls aspres i pedregosos, apareixen brolles calcícoles. La comunitat més representativa és la de bruc d'hivern amb bufalaga tintòria (*Erico-Thymelaeetum tinctoriae*), que troba la seva millor representació a la plana d'Ancosa, la plana Roja i el Planot. També és possible trobar exemples de garriga (*de l'aliança Quercion ilicis*); en termes generals domina la màquia continental de garric i arçot (*aliança Rhamno-Quercion cocciferae cocciferae*), per bé que no forma comunitats homogènies i ben estructurades sinó que, pel contrari, adopta elements de la màquia litoral (*Oleo-Ceratonion*), particularment en el sector meridional de la unitat. En un altre ordre de coses, cal assenyalar que abunden els pradells de jonça (*Brachypodium*) i, en localitats humides, les joncedes amb plantatge (*Plantagini-Aphyllanthetum*).

En relació amb la fauna, gràcies a l'existència d'espais oberts i formacions arbustives, és fàcil trobar el conill (*Oryctolagus cuniculus*) i la perdiu (*Alectoris rufa*). En indrets boscats és comuna la geneta (*Genetta genetta*), sobretot cap a la banda sud de la unitat, i l'esquirol (*Sciurus vulgaris*), així com el porc senglar (*Sus scrofa*). L'ornitofauna es troba representada per diversos passeriformes, com ara el pinsà (*Frangilla coelebs*) o el gafarró (*Serinus serinus*). D'interès especial són de dues espècies de coleòpters: *Sternocoelis duforti* i *Tycobitinus listai*, així com les espècies de mol·luscs i heteròpters, *Orthotylus thymelaeae*.

Evolució històrica del paisatge

La presència humana a les Serres d'Ancosa és molt antiga segurament com ho mostren els jaciments paleolítics dels Segarresos (Santa Maria de Miralles) i els Pujol d'Orpinell i la Roca Roja (la Llacuna). Dominava el paisatge natural, amb un petit llac endorreic a l'entorn de la Llacuna que modificaria la vegetació del seu voltant immediat. Els boscos més frescals de roures deixarien pas als més càlids de l'alzina a mida que canviava la climatologia. Possiblement aquests primers habitants provocaven importants incendis per permetre el desenvolupament dels prats.

L'home del Neolític conreà la terra. A l'entorn dels seus assentaments apareixeria un àrea conreada i uns prats no gaire llunyans, però també cursos constants d'aigua i boscos per obtenir recursos. Per primera vegada els humans van modificar conscientment el seu voltant, tot i de que pels seus efectius no representà una alteració important més enllà l'entorn dels assentaments. L'ocupació humana del Neolític seguí preferint el sector meridional de la unitat, on foren més evidents els aspectes antròpics, però el bosc continuà dominant la major part del paisatge, amb el canvi ja definitiu del roure per l'alzina.

L'edat del Bronze fou força present a la contrada, període en que aparegué la cultura iber, que deixà la seva petjada més important a

l'edat del Ferro. Amb tot, a l'edat del Bronze es tenen indicis de comerç fins i tot amb Egipte. Amb el Ferro aparegueren diversos jaciments, però fou a la Llacuna on aquesta cultura mostrà la màxima manifestació amb els jaciments de Torrebusqueta, can Torralta, Valldecerves, Font Cuitora, Font dels Igols, mas Collet, Puigfred, Roca Roja i vinya del Ceramí, amb atenció especial al poblat ibèric del Castellar. Els jaciments de l'edat dels Metalls es prodigaren especialment als llocs més aptes per l'agricultura, bàsicament les valls i zones planeres: vall de la riera de la Llacuna, vessant solell de la riera de Miralles, sectors propers a Sant Martí de Tous o Bellprat. La concentració a la vall de la Llacuna fou prou important per alterar de forma important el paisatge. Els cereals i les vinyes degueren ocupar grans extensions, producció en part destinada al comerç, la fabricació de ceràmica exigia grans quantitats de llenya fet que va comportar una gran regressió per al conjunt dels boscos i d'avanç de la ruralització.

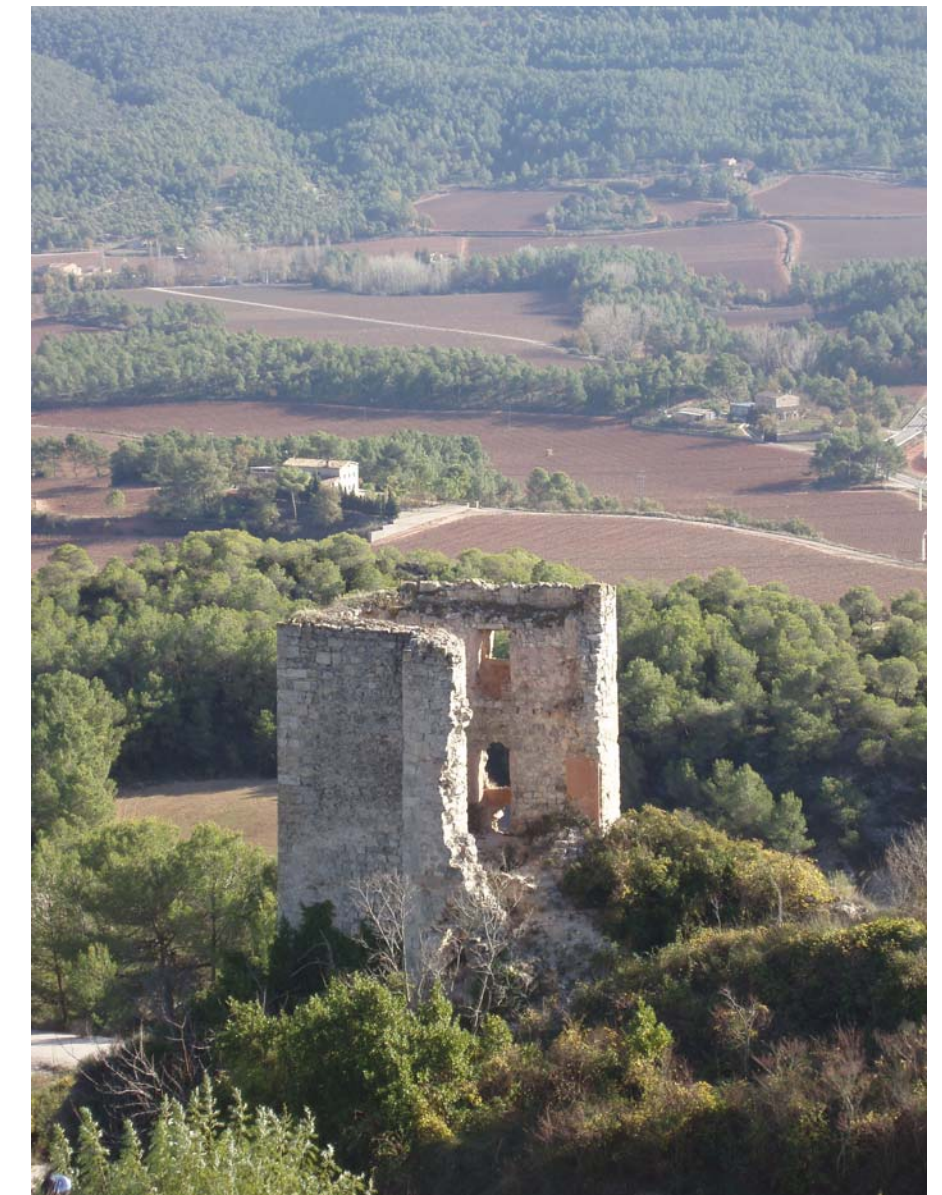

Figura 25.9 Restes del Castell de Miralles. Santa Maria de Miralles.

Els únics vestigis romans localitzats es trobaren a Santa Maria de Miralles, tot i que possiblement hi hauria algun tipus de presència humana a la resta de la contrada. Els visigots també mostraren tres emplaçaments al mateix municipi. Durant aquest període l'antropització del paisatge s'estabilitzà o fins i tot mostrà un lleuger retrocés. No s'han trobat tampoc restes sarraïnes a la contrada i cal suposar una ocupació del territori de perfil baix, de mera subsistència

A inicis del segle IX la frontera amb l'Islam es situà als rius Llobregat i Cardener i la serra del Montsec. Tot i ser força allunyat d'aquesta línia, és possible que el poblament d'Ancosa fora escàs degut a la inseguretat generalitzada. Guifré el Pelós arribà en la seva acció repobladora fins a Montserrat i Cardona, però no manca qui afirma que també arribà a controlar la zona extrema de Queralt. És un moment de traspàs durant el qual els atacs i contraatacs es succeeixen fins a finals del segle X quan s'estabilitzà la frontera a la riera de Gaià, ocupant i reorganitzant el territori Borell II amb l'establiment dels castells termenats de Clariana (1002); Argençola (1031); Tous (969) i Montbui (970), amb Santa Maria de la Tossa. El 990 una forta secada va fer minvar la població així com la incursió el 1003 d'Abd al-Malik. Reprengué el poblament l'abat Oliba l'any 1023. També es tenen notícies dels castells de Miralles (960), Queralt (970, BCIN) i la Roqueta, i a redós del castell de Vilademàger es constituí un primer nucli que més tard baixà a terra plana, originant el poble de la Llacuna, nom provinent del petit llac que fou dessecat a finals de l'edat mitjana per aprofitar-lo per a conreu. També el nucli de Miralles es formà al voltant del castell. Al costat d'aquests avanços algunes comunitats de pagesos degueren instal·lar-se a la Goda. L'ocupació del territori es realitzà a partir de petits nuclis nascuts a redós de castells o torres fortificades, donant origen als assentaments

Figura 25.10 L'església romànica de Sant Pere de Màger, a la Llacuna.

actuals i a les masies disperses, forma aquesta darrera de gran èxit a la contrada.

Les terres conreades eren importants, amb el predomini de cereals, vinya, horts i fruiters. El bosc tenia també importància en l'economia pagesa, així com les pastures, en la que es practicava una transhumància de curt recorregut. Als corrents fluvials s'hi instal·laren molins i probablement una via de comunicació creuaria la contrada de SW a NE.

El preromànic feu la primera presència al santuari de la tossa de Montbui (X), i posteriorment el romànic permetrà seguir l'ocupació de la contrada. Al segle XI es construirà Sant Jaume de Queralt; a Sant Martí de Tous, Sant Miquel; a la Llacuna el priorat benedictí de Santa Maria de la Llacuna i Santa Maria de Clariana. Del segle XII són Sant Pere de la Goda a Argençola; Santa Maria de la Roqueta, a Sant Martí de Tous i Sant Pere de Màger, a la Llacuna. També fou important la construcció de masos. Aquest període marcà l'origen de la major part dels nuclis actualment habitats i assentà les bases per l'antropització del territori tal com avui la coneixem. S'establiren la major part de les zones de conreu, els principals eixos de comunicació, el perímetre de la massa forestal fins l'expansió agrícola del XVIII, la utilització de les aigües, la divisió parroquial que marcà la delimitació municipal, etc. El paisatge es ruralitzà de manera important, especialment a valls i lleres dels rius, produint-se la dessecació de l'antiga llacuna endorreica de la Llacuna i l'establiment de molins.

Poques notícies es tenen del segle XIII, excepte que per al conjunt de Catalunya el món rural presentà una alta densitat de població. Al XIV arriben els fogatges que donaren llum definitiva al poblament. El conjunt de la unitat presentava uns 1370 habitants després dels efectes de la Pesta Negra, que arribà a la contrada el 1348, i que prolongada per males collites, fams, plagues, altres epidèmies i guerres provocà l'estancament del creixement urbà i el despoblament del camp amb l'aparició dels masos rònecs durant els segles XIV i XV. Els índexs de població del segle XIII no es recuperaren fins entrat el XVIII. El descens de la pressió sobre el territori afavorí la recuperació parcial dels boscos, especialment després de l'emigració de pagesos arruïnats i afamats a les ciutats. L'abandó de les masies es traduí en paisatges decadents, alhora que les terres més productives eren agrupades en menys mans. Amb tot, la vila de la Llacuna seguí activa, prenent importància a partir del XIV, amb l'hospital i les muralles que anaven encerclant el poble, començant a intramurs la definició urbana que marcà l'actual recinte històric.

El 1413 consta l'existència de Florensola (Fransola), l'actual Sant Romà, cap del municipi de Santa Maria de Miralles, que seguí mostrant poblament dispers, sense nucli prou important per aglutinar certa població. Al XVI s'afegí una capella a Santa Maria de la Tossa, el 1714 es bastí la nova església parroquial de la Llacuna però en conjunt la població encara era escassa ben entrat el segle XVIII.

Figura 25.11 Restes del castell de Vilademàger, a la Llacuna.

El paisatge encara no havia recuperat els índexs d'antropització del segle XII i XIII, els camps abandonats els segles XIV i XV mostraven la recuperació del bosc. Els conreus dominaven les vessants dels vessants de la Llacuna i de la riera de Miralles, i en forma de mosaic, alternant amb el bosc, la resta septentrional de la unitat. El bosc dominava a les Serres d'Ancosa, Fontfregona i de Queralt-Miralles.

Però des de mitjà segle XVIII s'observà una tendència al creixement continuat que durà el 1887 al màxim demogràfic històric amb uns 2000 habitants, tot i que durant les guerres carlines la vila de la Llacuna fou escenari d'enfrontaments. El segle XVIII és el segle de l'expansió agrària, una vegada superada l'economia de subsistència el camp es llançà a la producció més escaient a les seves condicions agràries, recolzat per les possibilitats obertes pels canals comercials. A mitjan segle s'incrementà el conreu de la vinya amb l'aparició a França de la fil·loxera, però que el 1877 arribà a terres catalanes i s'hagueren d'abandonar els camps dedicats a la vinya, que bàsicament eren els més marginals, resten avui encara moltes feixes i marges, sobretot a l'interior dels boscos actuals de la contrada.

Aquest creixement demogràfic fou acompanyat per activitats manufactureres que s'establiren a les veïnes Orpí (paper, llana i estam) i Santa Coloma de Queralt (cotó filat). A Santa Maria de Miralles existien al menys tres molins fariners i cinc a la Llacuna, on també es treballava

la llana, i que substituï la tradicional activitat paraire per la fabricació de teixits de cotó.

El segle XVIII marcà la màxima ocupació del territori a la unitat, fou el moment àlgid de la ruralització del paisatge i de màxima regressió dels boscos. El cromatisme estacional dels conreus trencava la monotonia del paisatge vegetal natural, i els cursos fluvials eren presos de l'activitat manufacturera.

Des d'aquest moment, les Serres d'Ancosa, allunyades dels centres econòmics i les grans infraestructures de comunicació, quedaren fora de l'expansió industrial, perdent potencial demogràfic, tot i una petita revifalla als anys 50 del segle passat amb l'exploració de les mines de bauxita. La modernització de l'agricultura i la ramaderia provocà una pèrdua d'efectius agraris que no fou compensada per l'activitat industrial. L'atracció de les grans ciutats properes acabà de buidar aquesta zona agrària. El 1981 s'arribà al mínim de població, mostrant avui un increment del 30%, en part gràcies a les activitats d'estiuieg.

Figura 25.12 Nucli antic de la Llacuna. Ortofotomapa de l'ICGC.

Paisatge actual i les seves dinàmiques

El paisatge de les Serres d'Ancosa es caracteritza principalment per les serres de muntanya baixa i mitjana orientades de sud-oest a nord-est. Hi predominen les bosquines, les brolles i els boscos, així com els camps de conreu, a les zones més planeres. La xarxa fluvial es troba força marcada, destaca la cubeta endorreica de la Llacuna. Les serres d'Ancosa al sud i Queralt-Miralles al nord tot i no sobrepassar els 1000 metres d'altitud ofereixen bons miradors de la zona, espai de transició entre els altiplans de l'interior i les planes més mediterrànies de les unitats veïnes. L'orientació de les serres dona lloc a diferències climàtiques que es reflecteixen en la vegetació que disposa de menys humitat a la cara nord i temperatures més fredes que les de situació més meridional. Aquestes gaudeixen de més pluges gràcies a la influència dels vents humits mediterranis que alhora també suavitzen les temperatures. Les rieres de Miralles i de Llacuna travessen les valls originant a vegades alguns salts d'aigua o coves.

La vegetació ocupa gran part del territori, un 71,55%. La major part són pinedes de pi blanc, boscos secundaris que han pres el relleu a alzinars i rouredes i que generalment ocupen els vessants. Aquestes últimes ocupen una superfície reduïda, mentre que l'alzinar litoral arriba a un 2,3%. Un 24% correspon a zones de matollars i prats secs. Són abundants les aromàtiques com la farigola, el romaní o l'espígol.

Els incendis han tingut una incidència especial en l'evolució d'aquesta contrada ja que la vegetació predominant, pins i arbusts del sotabosc són espècies d'alta combustibilitat.

Cal pensar que aquesta unitat, de caràcter eminentment forestal, ho seguirà essent en el futur, pels condicionants topogràfics del medi i el caràcter protegit de bona part de l'àmbit. En tot cas, és d'esperar un avanç en la successió forestal, amb un increment de la biomassa i de l'organització, que ha de reduir l'encara majoritària extensió de matollars i bosquines en favor de formacions forestals cada cop més madures.

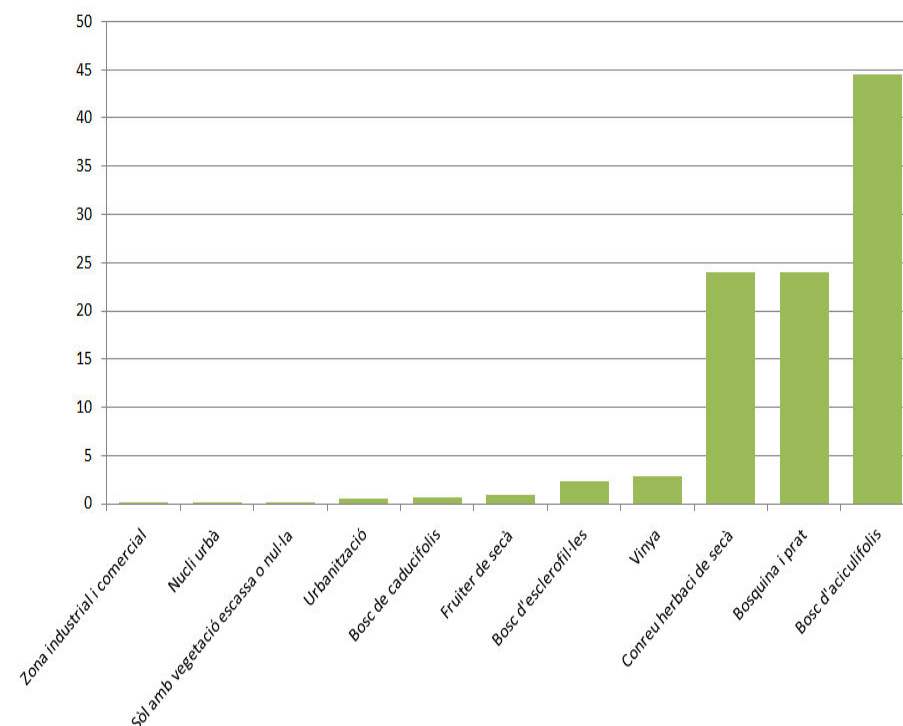
La zona ha estat habitada des del Paleolític i castells com el de Miralles, Queralt o Màger a La Llacuna foren l'origen de les actuals poblacions que creixen al seu voltant. Els masos dispersos pel territori cultivat són habituals i encara molts mantenen les seves masies algunes d'elles reconvertides al sector turístic. També hi ha nombroses restes d'edificis històrics, castells i ermites.

Les terres de cultiu situades en general a les valls, ocupen un 24% del territori, sobre terreny sec, pedregós i no massa fèrtil però que permet el cultiu de secà a base de cereals, especialment blat i ordi. Hi ha també alguns fruiters de secà: oliveres i ametllers. Tradicionalment s'hi han cultivat nogueres i cirerers i encara es manté un testimonial 3% dedicat a la vinya. També es conserven granges amb les característiques sitges de pinso.

Les activitats agropecuàries sempre han estat el principal motor econòmic de la contrada. Els canvis introduïts en la diversificació de les activitats agràries per obtenir noves fonts de recursos del turisme rural han reconvergit centres d'exploració en restaurants i residències de pagès, inclús s'han adaptat antigues feixes en zones d'acampada.

Pel que fa a la coberta agrícola, cal esperar que s'accentuin les tendències actuals: d'una banda, disminució dels fruiters de secà i, en menor mesura, dels conreus herbacis i, de l'altra, augment de la vinya, fruit de la valorització que li atorga la DO Penedès.

A la part més planera de la unitat és on es localitzen els principals nuclis de població com La Llacuna. Situada al fons d'una vall, antiga zona lacustre dessecada, presidida per la serra de Miralles, presenta un caràcter medieval en la porticada Plaça Major, tot i que avui mostra un conjunt arquitectònic força eclèctic en formes, usos de materials i colors, encara que els blancs dominen a les façanes i la teula als teulats i es conserven forces portes adovellades en façanes de pedra. L'església de Santa Maria, tot i estar ubicada en un extrem del conjunt destaca en la silueta del nucli. De morfologia força concèntrica, el casc antic és situat a la línia de contacte entre la massa forestal de la serra de Puigfred i els conreus de fons de vall, conferint-l'hi, un o altre, un rerefons en funció del punt d'observació. A l'entrada del nucli hi ha un aerogenerador que proporciona electricitat al municipi.

Gràfica 25.1 Usos del sòl. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia d'usos i cobertes del sòl de l'ICGC.

L'altre municipi amb cap municipal dins de la unitat és Santa Maria de Miralles però no aconsegueix formar cap nucli prou contrastat.

En la darrera dècada hi ha hagut un fort augment de la superfície urbanitzada, especialment pel que fa a les urbanitzacions residencials, que augmenten la seva extensió en un 600%, mentre que els nuclis urbans ho fan només d'un 50%.

L'allunyament dels grans centres econòmics i la manca de bones infraestructures de comunicació aïllen la zona. La carretera principal és la C-37 que uneix Igualada amb l'AP-2 i travessa transversalment la unitat. La part positiva d'aquest aïllament és la tranquil·litat de que

gaudeix el territori, antropitzat, però sempre amb dominància dels elements naturals.

Excepte l'activitat dels antics paraires, la puntual introducció de fabricació tèxtil, i actualment la fabricació d'embotits de qualitat, a la zona hi ha poca tradició industrial, prenent especial importància les activitats terciàries relacionades amb l'oci i la recreació, per la qual cosa es promou el turisme sostenible que valori les característiques paisatgístiques de la unitat.

Les activitats extractives de Fontfregona o del Castell de Clariana, formen part del passat, tot i que són visibles des de diversos indrets. També cal destacar la petjada que deixen en el territori les línies elèctriques d'alta tensió, com ara a la Llacuna o Miralles. El seu pas suposa una traça sense vegetació que pot observar-se des de lluny.

Figura 25.13 Horta solar al terme municipal de la Llacuna.

Expressió artística del paisatge

El paisatge de la unitat, de relleu suau amb domini de boscos i camps sense gaire poblament, presenta els valors de la calma i tranquil·litat de les contrades rurals. La majoria de testimonis relacionats amb l'expressió artística d'aquest paisatge poc conegut pels forans, es concentra en textos de caire geogràfic. Els autors són bons coneixedors del territori que escriuen amb la finalitat de difondre els valors del paisatge de la unitat i afavorir-ne el coneixement. Les seves descripcions detallades inclouen percepcions personals i definicions de la bellesa dels paratges.

Per exemple Francesc Gurri, en la seva obra *Pobles de Catalunya*, dedica un capítol a la Llacuna i els seus entorns, on recomana d'antuvi enfilar-se al Puig Castellar:

«... Des del planell herbat culminant, presidit pel piló d'un vèrtex geodèsic, el panorama sobre tota la contrada i els més allunyats horitzons, és dels que es recorden. Ara un ja està preparat per entrar en contacte directe amb la vila, amb la gràcia dels carrers del nucli antic, la vella plaça porxada...» (Gurri, 1992).

L'autor descriu a més del patrimoni històric i arquitectònic de la població, els llocs singulars del paisatge com són coves, roques i fonts, especificant:

«... que els manantials de bona aigua són una de les virtuts sobresurtints del terme llacunenc...» (Gurri, 1992).

Figura 25.14 «La Llacuna», d'Ernest Descals.

Ignasi Planas de Martí, en el seu llibre d'itineraris esmenta el camí vers el lloc de Vilademàger, descrivint el paisatge de la unitat i la seva llegibilitat:

«Ens du a un mirador arranjat que ens permet gaudir d'una panoràmica del altiplà allargassat de la Llacuna... Es cospa nítidament les parcel·les cultivades que formen un harmoniós quadre geomètric i que s'estenen per tot el pla. A les parts altes, el boscam forma dues sanefes paral·leles d'un verd intens que contrasta amb els tons ocres de les parades conreades». (Planas, 1999).

A la mateixa obra l'autor també proposa una ruta de descoberta per la vall de Miralles, en la que defineix amb precisió, les característiques geomorfològiques del paisatge, destacant aspectes de la seva antropització:

«La vall de Miralles resta closa per tots indrets i té la forma de cubeta allargassada i suaument inclinada. Els accessos rodats a la vall penetren per colls que formen les partions de les aigües amb les conques veïnes [...] els amples planells cultivats omplen tota la vallada. Santa Maria de Miralles és un municipi on domina de forma absoluta l'hàbitat disseminat [...] La terra roja dels camps cultivats i el verd de les bosquíries donen els colors dominants de la vall de Miralles. És un paisatge de transició entre els altiplans de l'interior i les planes mediterrànies. Els vinyars i sembradures són els cultius més extesos. Les pinedes encerclen tota la clotada». (Planas, 1999).

En un altra apartat titulat «Per comellars estantissos fins el Castell i lloc de Miralles», Planas descriu el recorregut que passa pel Clot del Cogul, que defineix com «barranc enfondit i ombrívol», i segueix el sender que travessa el coll de la Punta de Camarroques, davalla pel clot de la Farriola i arriba al coll de la Fonteta:

«Tota a questa comarcada joliva resta amagada de la plana lluminosa de Miralles. La carenada s'esbatana en comellars inclinats que baixen cap el solc de la riera de Miralles. Un atractiu silenci envolta a aquestes clotes esquives. Les feixes sembrades es corben i s'enlairen vers els cimals de la serra. El Castell de Miralles és proper» (Planas, 1999).

Especialment en aquest darrer fragment, s'observa com l'autor integra en la redacció aspectes perceptius i de valoració estètica, demostrant que el paisatge de la unitat no deixa indiferent a qui el recorre, desvetllant sensacions de goig estètic i benestar.

Igualment Francesc Gurri, explica l'inici de la ruta vers el Castell de Miralles, amb una imatge que remarca l'atractiu de la caminada:

«Caldrà començar dient que mentre fem camí des del pintoresc balç de Fontanilles cap a Can Puça i el Castell de Miralles, volegen al nostre entorn, ara que hem estrenat estiu, un estol de papallones...» (Planas, 1999).

També les característiques del paisatge es citen en les narracions de contes i llegendes, com passa per exemple en la coneguda llegenda del llop blanc de la Llacuna, quan diu:

«Quan la Llacuna era un llogaret als peus del castell de Vilademàger, els seus habitants vivien aterrits sense atrevir-se d'anar més enllà dels seus camps i a la nit el poble esdevenia un cementiri amb els carrers deserts sense persones ni animals domèstics... Emboscat pels omnisos i feréstecs alzinars i rovires de la Serra d'Ancosa, udolant a l'aigua estancada i a la lluna, corria el llop Blanc» (Planas, 1999).

L'expressió artística del paisatge de la unitat, pel que fa a representacions gràfiques, es centre sobretot en la representació d'indrets singulars i panoràmiques agràides per la manca d'elements antròpics distorsionadors. Un lloc especialment pintoresc és el mateix poble de la Llacuna que conserva un nucli de carrerons i cases antigues així com la plaça porxada.

Valors en el paisatge

Els **valors naturals i ecològics** de la unitat es troben reconeguts per la xarxa PEIN, que inclou l'espai de la riera de Clariana, riera de la Goda i Sistema Prelitoral Central i l'espai Capçaleres del Foix. Un sector de l'espai d'interès geològic Tossa de Montbui també pertany a la unitat.

Al municipi de la Llacuna es troba el roure d'Ancosa, un exemplar de *Quercus cerruoides* de gran mida. A la plana d'Ancosa es troba l'avenc d'Ancosa, un engolidor d'aigües d'origen càrstic de gran interès geomorfològic. Prop s'hi troba el pou d'Ancosa, que es troba cobert amb una cúpula, i que serveix perfectament per explicar i entendre el funcionament de circulació d'aigua en els sistemes càrstics.

En el seu conjunt, els **valors estètics** de la unitat rau en la mateixa estructura de les serralades suaus que situades en paral·lel i amb orientació nord-est-sud-oest, delimiten clarament les valls i la distribució de boscos mediterranis i conreus de secà, amb una zona de poc poblament i sense grans nuclis urbans.

Al sud de la unitat la serra d'Ancosa, i els seus contraforts, separa les valls de Miralles i de la Llacuna de la plana del Penedès, amb una alçada màxima de 944 m en el punt més alt. Més al nord, la serra de Miralles, inclosa dins l'àrea del PEIN de la serra de Miralles-Queralt, separa les conques del riu Anoia i del Gaià, trobant-se dins la unitat el tros que inclou el cim del Grony de Miralles de 866 m. En aquest sentit, el fons escènic creat per la Serra de Queralt i de Miralles és la zona amb més alta exposició visual de la unitat i un dels fons escènics destacats de tot l'àmbit de les Comarques Centrals.

Ambdues línies de relleu, determinen especialment la varietat paisatgística de la unitat, amb valors estètics remarcables, sobretot pels pocs impactes antròpics distorsionadors en un entorn natural tranquil i conservat.

La pràctica del senderisme i l'excursionisme hi són adients, per la possibilitat de gaudir de grans panoràmiques des dels cims i carenes de les serres, com dels indrets més frescals que les nombroses fonts ofereixen, així com la valuosa percepció de calma rural que donen els conreus de secà, amb les seves característiques tonalitats estacionals.

La imatge general de la unitat, es pot sintetitzar en valls i planes amb conreus entre les línies ondulades de les carenes, on antics camins indiquen que la zona ha estat territori de pas entre el litoral i les terres interiors. A més detall cal destacar el contrast de la verdor constant dels boscos amb les tonalitats variables dels camps.

Al sector de la Llacuna hi ha interessants **valors històrics**, vestigis d'ocupació humana, com el dolmen de Comallagosa o les importants pintures rupestres d'estil d'art llewantí, en una petita balma de difícil accés sobre el torrent d'Estanella, fetes en tons vermellorsos, entre les que es distingeix bé una petita cabra i un altre animal amb banyes. A prop, hi ha la cova de Valldecerves, on s'han trobat restes de poblament que van des del Neolític fins a època ibèrica. Sembla ser que a la zona hi va haver un taller de sílex ja que s'han trobat diverses destrals de pedra polida en alguns camps i també moltes restes de ceràmica ibèrica a la Font dels Aigols.

Amb l'emplaçament actual del poble de La Llacuna a la plana es relaciona un petit llac que va ser dessecat a finals de l'edat mitjana per aprofitar-lo per al conreu. A principis del segle XI, es va aixecar al lloc un priorat benedictí, depenent del monestir de Sant Llorenç del Munt, amb una església romànica i la vila s'anà formant al seu voltant, edificant muralles al llarg dels segles XIV-XV. Vinculats a la història de la Llacuna, hi ha diversos elements patrimonials rellevants com les restes del recinte emmurallat del castell de Vilademàger, on destaca l'alt fragment d'una torre circular. A l'interior del recinte es conserva l'església de Sant Pere de Vilademàger, amb elements dels segles XI i XII, de la renovació gòtica dels segles XIV i XV i del XVII.

Un element interessant d'arquitectura popular, no datat però recuperat i rehabilitat, és el pou d'Ancosa, gairebé a peu del camí principal que travessa la zona i cobert amb una cúpula.

En època medieval el turó del castell, sobre la vall de Miralles, es va fortificar ja que a sota hi discorria un important camí que va ser una de les rutes de repoblació i d'intercanvi, en un territori d'abundant caça, bàsicament dedicat a l'agricultura de secà, cereals i vinyes. Fins a principis del segle XX l'església parroquial va continuar sent la petita capella romànica del castell, que després va compartir funcions amb el temple de Sant Romà, més accessible, situat a una zona planera. Com a patrimoni històric i arquitectònic destaca l'església de Santa Maria, un edifici romànic del segle XIII, situada en una zona inferior dins del que fou el recinte fortificat del castell, que va pertànyer als Cervelló, i més tard va ser integrat a la baronia de la Llacuna. Al segle

Figura 25.15 Contrast entre els marrons del sòl i el verd de la vegetació. Castell de Miralles.

XIII va ser governat per la família Miralles, a qui deu el nom. Del castell actualment en resten alguns murs.

Més a l'oest, i a la mateixa serra de Miralles-Queralt, el castell de Queralt documentat de l'any 976 que més endavant fou ocupat pel llinatge dels Queralt i finalment fou abandonat. Actualment només queden restes dels murs, ja que amb les seves pedres es va bastir una masia i part de la propera església de Sant Cristòfol.

També queden escasses restes del castell de Roqueta, documentat de l'any 960 que fou del llinatge dels Cervelló i que al segle XIII va passar com a llegat al Monestir de Santes Creus. A la vora està ubicada la petita església romànica de Sta. Maria de Roqueta que es va alçar a finals del segle XII, separada del castell.

Els principals **valors socials i productius** de la unitat, es concentren en el principal nucli de població, la Llacuna, que rep el nom del lloc on hi va haver un petit llac, i que pels valors naturals del seu entorn i pel fet d'estar relativament ben comunicada, des de fa temps ha estat una població que ha rebut visitants i estiuejants.

Per exemple tot el conjunt de Vilademàger ha estat condicionat i en el lloc, que ofereix una gran vista panoràmica, s'hi ha instal·lat un dels plafons del projecte Anòia Panoràmica del Consell Comarcal de l'Anòia, amb imatge fotogràfica que situa els principals accidents geogràfics i d'interès paisatgístic.

Un altre punt emblemàtic a la unitat és Santa Maria de Miralles, des d'on s'albira una altra gran vista panoràmica, en concret des del castell, fent honor al nom de «miralles» que en llatí vol dir miradors.

Un altra element natural a la plana és l'avenc d'Ancosa, un profund engolidor de drenatge de les aigües de pluja amb una llarga galeria d'alt sostre.

Moltes fonts són elements remarcables en el paisatge, i formen part dels itineraris de senderisme establerts com el que va fins la font Cuitora, el bosc del Paradís i les roques de la Crida. Un altre sender va fins el salt del Gos, el coll del Corral, el Puig Castellar, la font de les Clotes i la font de les Granotes i el molí del Nin. També el sender que va a Vilademàger arriba a la font dels Horts i a la font del pla Novell.

Els valors socials, simbòlics i identitaris, queden ben representats a la unitat en el manteniment de les tradicions i festes. A la Llacuna cal destacar la secular fira de Sant Andreu al desembre que coincideix amb la matança del porc, a la primavera la Potada, l'Aplec anual del Castell i darrerament la mostra «La Llacuna terra de vins d'alçada».

A la unitat els **valors religiosos i simbòlics** estan especialment vinculats a llocs amb càrrega històrica i que resten en la memòria popular. Per exemple a la Llacuna al segle XVII es creà una nova església parroquial en el mateix lloc on hi havia hagut la capella de Natzaret i un hospital, que acollia a més de malats pelegrins vers Sant Magí o del ramal del camí de Sant Jaume, fet que evoca la importància del trànsit de forasters per la contrada.

També és emblemàtic a la unitat el conjunt arqueològic de les Tombes de Sant Romà, traslladat del lloc original i reconstruït al costat de l'església de Sant Romà, per facilitar la seva visita.

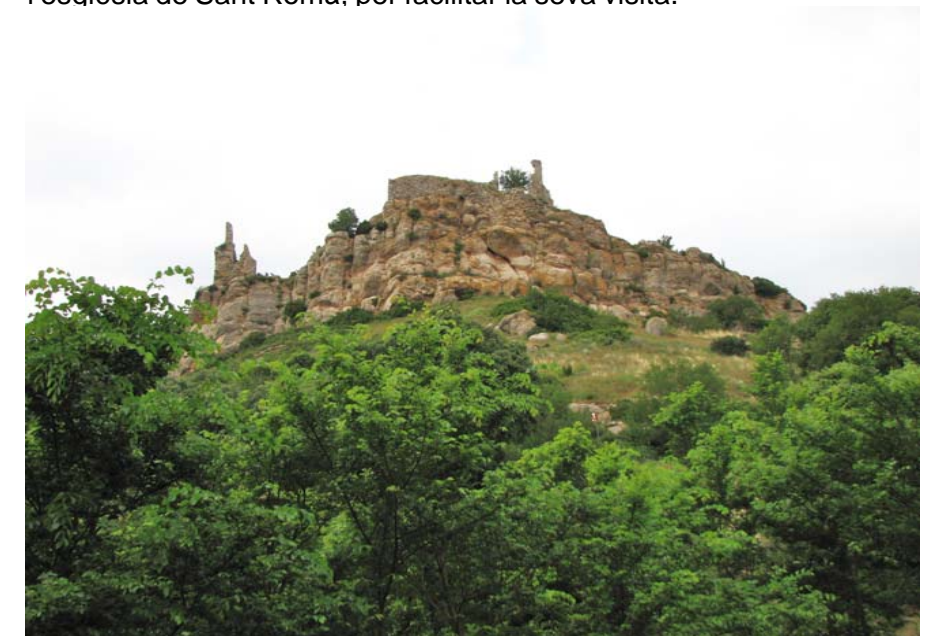

Figura 25.16 El Castell de Queralt, a Bellprat.

Principals rutes i punts d'observació i gaudi del paisatge

Dues carreteres permeten recórrer parcialment la unitat en cotxe per les valls orientades de sud-oest a nord-est. És el cas de la C-37 (veure mapa 25.2), la carretera de Valls des de Manresa, i la BV-2136, de la Llacuna a Sant Joan de Mediona passant per Rofes, que circulen per la plana de Miralles i de la Llacuna, respectivament. Recorrent aquests trams de carreteres les vistes predominants són les zones planes on s'estenen els conreus i les serres cobertes de boscos de pins que emmarquen les valls. Una tercera carretera, la B-220, de la Llacuna a Santa Coloma de Queralt, connecta ambdues valls i s'acosta, a més a més, al castell de Queralt dalt la seva serra. Altres rutes permeten ascendir a les serres cobertes de vegetació i tenen bones panoràmiques com la C-241 de Santa Coloma de Queralt a Sant Martí de Tous per la serra de Cantagalls, o la BP-2121 que des de la Llacuna creua i carena part de la serra d'Ancosa en direcció a les Llambardes.

Aquest paisatge comprèn diversos senders senyalitzats, com ara el GR-7, que transcorre pel nord de la unitat provinent de Pontils i enllaça Bellprat cap al nord travessant les planes de conreus de secà fins a la Costa del turó de Clariana, per on s'enfila i carena la serra de la Nou a través de boscos per baixar al petit nucli de Clariana; i el GR-172 per duplicat, d'anada i tornada a Montserrat en les etapes de Coll de la Rimbalda - Mediona i Bellprat - la Pobla de Claramunt, respectivament. En la primera, el sender recorre la carena de la serra d'Ancosa passant des del coll de la Rimbalda en direcció a Mediona oferint vistes espectaculars en força trams i travessant denses pinedes. En la segona, transcorre per la part alta de les serres de Queralt i la de Miralles,

Figura 25.17 Mirador del castell de Vilademàger.

passant per sota el castell de Queralt, per l'ermita de Sant Jaume i pel castell de Miralles. El sender recorre pistes forestals de boscos de pins i té bones vistes a les valls veïnes de Bellprat i Tous, al nord, i de Miralles, al sud. Altres excursions locals interessants són les de la Llacuna al Puig Castellar, punt culminant de la comarca de l'Anoia, que es pot continuar fins al convent i plana d'Ancosa, i la de Santa Maria de Miralles al seu castell i continuar per pistes forestals i camps de conreu cap al castell de Queralt.

Els miradors més rellevants són:

-El castell de Queralt (856 m) (73) amb panoràmiques a 360° sobre les valls de Miralles i de Bellprat en primer terme, i al nord llunyà cap al Cadí i els Pirineus, a l'est Montserrat i al sud-oest Montagut i Montclar.

-El Puig Castellar (944 m), gaudeix de vistes al mar, a la vall del Foix, al Pirineu, a Montserrat i vistes més properes a la Llacuna i a les pinedes de Vilademàger i Mediona i a la serra de Miralles.

-L'ermita de Sant Pere de Màger (720 m) (mirador 74) que ofereix la vista del Pla de la Llacuna i l'obaga de la serra d'Ancosa, coberta de boscos d'alzines i pins.

-Vistes més locals de la unitat s'obtenen des del castell de Miralles (647 m) (75) i, a l'extrem oriental de la Serra de Miralles, des de la Tossa de Montbui (620 m) (76) sobre la Conca d'Òdena.

AVALUACIÓ DEL PAISATGE

-Debilitats:

- La pèrdua de gestió dels espais forestals provoca la homogeneïtzació d'aquests paisatges i l'empobriment de la biodiversitat, amb una davallada del seu valor estètic i natural.

- La manca de relleu generacional en el sector agrícola pot fer que es redueixin els conreus i en conseqüència el mosaic agroforestal.

- La poca integració paisatgística de les urbanitzacions, especialment al sector de la Regió Metropolitana de Barcelona.

-Amenaces:

- Els incendis recurrents amenacen les comunitats forestals de major interès i afecten tant la biodiversitat vegetal i animal com el paisatge.

- Les incerteses sobre el futur de les activitats agràries poden reduir-ne la superfície i modificar l'estructura dels mosaics agroforestals característics del paisatge de les Serres d'Ancosa.

- La pèrdua de sòl agrícola, sobretot en la zona més occidental, per les condicions del relleu i la baixa rendibilitat de la activitat, està provocant una homogeneïtzació del paisatge i un augment del risc d'incendi.

- La situació apartada i allunyada dels eixos de comunicació principal suposen un risc potencial d'ubicació d'instal·lacions o equipaments que generen rebuig i/o tenen un impacte rellevant.

- La desvirtuació del caràcter rural del medi i el paisatge, fruit d'algunes urbanitzacions.

- La sobreexplotació de l'aqüífer Carme-Capellades posa en risc el manteniment de les comunitats riberenques i els usos econòmics vinculats a l'aigua.

-Fortaleses:

- L'existència d'iniciatives i entitats vinculades a la custòdia del territori, per a la gestió i conservació dels valors del paisatge.

- La presència d'elements patrimonials de caràcter rural, com les barraques de vinya i els murs de pedra seca.

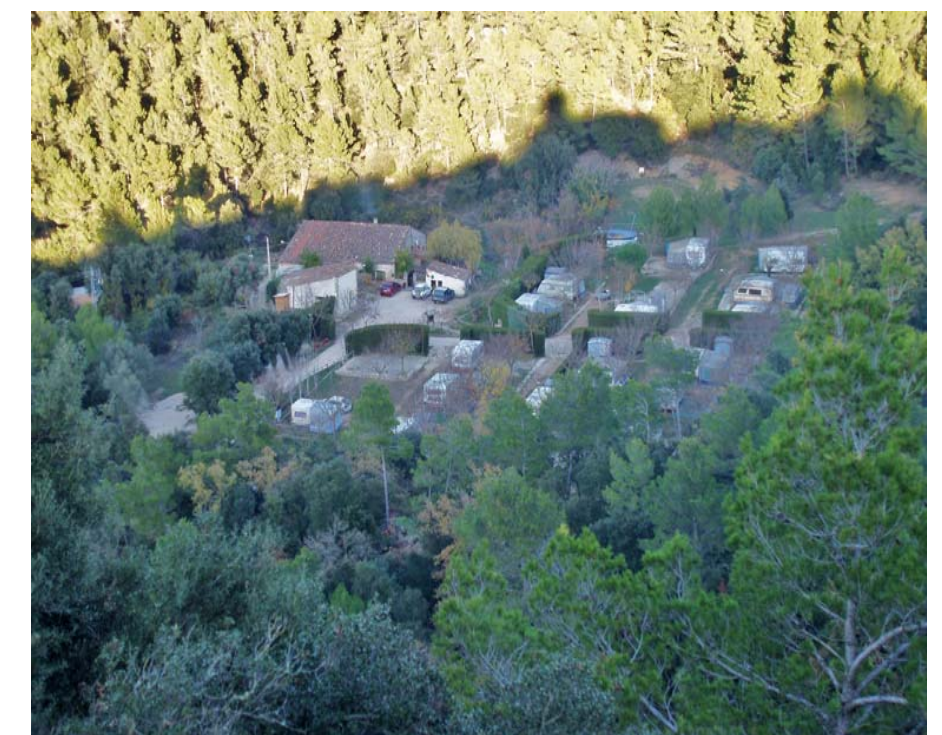

Figura 25.18 Càmping Vilademàger. La Llacuna.

- Uns entorns del nuclis i veïnats rurals, en general prou ben conservats.

- A la unitat es troben diferents fortificacions, castells o ermites que, a banda de la seva funció original, són també miradors de primer ordre sobre la unitat. Seria el cas, per exemple, de Santa Maria de Miralles, del castell de Miralles o del puig Castellar, entre d'altres.

-Oportunitats:

- El ric patrimoni històric (fonts, masies, ermites, murs de pedra seca, etc.) que és susceptible de ser rehabilitat i convertit en un element clau per potenciar el coneixement i l'ús social del paisatge de les Serres d'Ancosa.

- La qualitat del medi i el paisatge, la tranquil·litat, la presència d'elements d'interès natural i cultural i una xarxa de camins ben conservats permeten el desenvolupament d'activitats d'ecoturisme.

- El pla d'ordenació de les extraccions endegat per l'Agència Catalana de l'Aigua i la constitució d'una comunitat d'usuaris ha de revertir el procés de degradació creixent de l'aqüífer.

- La Política Agrària Comunitària (PAC), basada en els darrers anys en l'aplicació de mesures ambientals, els contractes territorials i la producció integrada i de qualitat, suposen una oportunitat per reconduir l'activitat agrícola.

- La unitat té la possibilitat de mantenir el seu caràcter rural tradicional, tot gestionant de manera curosa el paisatge i, particularment, el mosaic agroforestal de la contrada.

Figura 25.19 L'agricultura segueix tenint un paper important en l'economia de les Serres d'Ancosa. Camps de conreu a Santa Maria de Miralles.

Objectius de qualitat paisatgística i proposta de mesures i accions

Els objectius de qualitat paisatgística (OQP) i la proposta de mesures (criteris) i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge. Igualment, també són d'aplicació els definits per a tot l'àmbit territorial de les Comarques Centrals continguts en els capítols 11 i 12 de la present memòria (volum 1). Els poders públics i privats, així com els agents socials i la societat en general, han de vetllar pel compliment d'aquests objectius de qualitat paisatgística. El llistat de mesures (criteris) i accions són una proposta per assolir els OQP.

Objectius de qualitat paisatgística

25.1 Uns paisatges naturals de les Serres d'Ancosa ben conservats, amb qualitat paisatgística, viables ecològicament i que compaginin l'activitat agropecuària, l'aprofitament de recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.

25.2 Un mosaic agroforestal, format per boscos de pi i alzina i conreus de secà, que mantingui la seva riquesa i varietat.

25.3 Uns creixements dels assentaments urbans de la Llacuna ordenats i que no comprometin els valors del paisatge de les Serres d'Ancosa, ni els valors dels espais circumdants, on es respectin els espais agraris d'amortiment i transició, i amb unes entrades als nuclis de qualitat.

25.4 Uns paisatges rurals amb la presència de nombroses ermites, castells i masies d'elevat valor històric i patrimonial: castell de Bellprat, castell de Miralles, Queralt o Màger, ben gestionats i integrats, on se'n mantinguin els trets característics principals i es fomenti la rehabilitació per sobre de la construcció de noves edificacions.

25.5 Un valuós patrimoni rural format per barraques de vinya, murs de pedra seca, molins d'aigua, nombroses fonts i camins ben conservats, vius i promociats turísticament.

25.6 Un sistema d'itineraris i miradors que emfatitzin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir i interactuar amb la diversitat del paisatge, com són l'ermita de Sant Pere de Màger, el castell de Queralt i el Puig Castellar.

CRITERIS I ACCIONS

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a la protecció

25.1 Protegir l'alzinar mediterrani per ser la vegetació pròpia de l'indret i més refractària als incendis.

25.2 Protegir els indrets humits de les rieres de Miralles i la Llacuna, especialment els salts d'aigua i coves.

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a la gestió

25.3 Desenvolupar intervencions per rehabilitar en la mesura del possible les restes dels castells de Miralles, Queralt i Màger.

25.4 Establir programes de gestió forestal que permetin la recuperació del bosc natural d'alzina substituint les plantacions de pi blanc, molt més piròfiles.

25.5 Promocionar el cultiu de cereals, i especialment els fruiters de secà, com les oliveres i ametllers, i a les zones més humides nogueres i cirerers, així com la vinya en els sectors més adients.

25.6 Promoure la restauració de les masies disperses per la unitat per mantenir-hi la població en actiu o destinar-les a altres usos, com el turisme rural.

25.7 Establir regulacions que permetin garantir el bon estat dels cursos alts de les rieres de Miralles i de la Llacuna, així com la vegetació més humida corresponent a les proximitats de les seves lleres.

Propostes de criteris i accions dirigits prioritàriament a l'ordenació

25.8 Ordenar el creixement del nucli principal de la unitat, la Llacuna, evitant la dispersió i reordenant la presència de naus industrials i magatzems al seu voltant.

25.9 Establir normatives que regulin el creixement de les zones urbanitzades per evitar la coalescència amb urbanitzacions d'altres municipis, especialment al sector de la Regió Metropolitana de Barcelona.

25.10 Vetllar per tal que una de les característiques de la unitat, que és la tranquil·litat, no es vegi afectada per actuacions que la puguin desestabilitzar.

25.11 Regular l'accés a les zones de bosc més freqüentades per boletaires i caçadors a les èpoques corresponents per tal que no malmetin aquests espais.

25.12 Promoure una xarxa d'itineraris paisatgístics i de miradors accessibles a peu o amb vehicles, on la percepció i interacció amb el paisatge és més àmplia i suggeridora. Aquesta xarxa, que comprèn miradors i camins existents, i d'altres a consolidar, hauria de rebre, allà on correspongui, les actuacions necessàries de condicionament, senyalització, manteniment i difusió per tal de potenciar la funció de facilitar la percepció dels valors del paisatge i el coneixement del territori. Es tracta dels miradors del Castell de Queralt, Castell de Miralles, Tossa de Montbui, Sant Pere de Màger; dels itineraris motoritzats de C-37, C-241c/C-241e, BP-2121/BV-2136, així com els no motoritzats GR-7, GR-172. Caldria tenir en compte la incorporació del conjunt d'itineraris al Pla territorial parcial de les Comarques Centrals, en futures revisions.

Mapa

Mapa

